

УДК 141.32+314.156.5+316.347+130.2
DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.1.13>

Козленко Павло Юхимович
кандидат філософських наук,
Голова правління
Громадської організації «Одеський центр дослідження Голокосту»
вул. Садова, 10, Одеса, Україна
orcid.org/0009-0000-4660-852X

ЕКЗИСТЕНЦІЇ ГЕНОЦИДУ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЯВИЩА

Одним із злочинів проти людства виступає геноцид, який в глобальному розумінні являє собою політику знищення людей тільки на основі приналежності до певної етнічної групи. Геноцид не спрямований на запобігання або покарання злочину, це політика і культура знищення однорідної за своїм етнічним, соціальним або політичним складом групи.

В даний час вивчення проблем геноциду нерозривно пов'язане з дослідженням місця і значення війни та збройних конфліктів в історії людства. Війни ХХ століття були більш повномасштабними, захоплюючими не лише значну частину світової спільноти, а й суспільну інфраструктуру, економіку, природні ресурси. Разом з розширенням масштабів воєн виникає і проблема знищення населення, безпосередньо не пов'язаного зі збройним конфліктами, інакше кажучи проблема геноциду.

Найважливішим елементом у розумінні сучасного геноциду виступає механізм його визнання як міжнародним співтовариством, так і окремими країнами, що пов'язано з тим, що факти геноциду визнані не всіма країнами світу, а в трактуванні геноциду як політичного явища досі існують певні розбіжності.

На думку автора роботи специфіка сприйняття геноциду світовою спільнотою буде більш точною, якщо змінити визначення геноциду, додавши в правове та екзистенційне поле дослідження розуміння знищення соціальних і культурних груп.

Мета дослідження – з'ясувати екзистенційну складову геноциду як соціокультурного явища. **Предметом дослідження** є соціокультурні екзистенції геноциду. **Теоретико-методологічна база дослідження** включає сучасні досягнення теорії пізнання, фундаментальні теоретичні положення філософії, соціології, культурології, що відносяться до проблем дослідження. У роботі застосовані загальнонаукові та частконаукові методи пізнання. Визначальне значення належить загальнонауковому методу пізнання – діалектичному. Також використовувалися логічний, історичний, індуктивний і дедуктивний методи та екзистенційний метод як основа розуміння сучасного буття людства. Для конкретизації результатів дослідження були залучені системний, феноменологічний і соціокультурний підходи.

Ключові слова: геноцид, екзистенція, етнос, нація, соціум, культура, соціокультурне, цінності, ціннісні орієнтації, свобода.

Вступ. За своєю суттю геноцид є одним з найдавніших видів злочинів. Історія його простирається з первісних часів, коли масове знищення однієї групи людей іншою здавалося не просто звичайним явищем, а засобом виживання. Але, як це не парадоксально, термін «геноцид», що позначає дії, спрямовані на знищення національних, етнічних, расових і релігійних груп, вперше став широко відомий світовій громадськості в 1933 році. У той час у Німеччині, СРСР та інших авторитарно-тоталітарних режимах розвиваються антигуманні та людиноненавистницькі соціально-філософські, соціально-культурні, соціально-політичні теорії, ідеї та рухи.

Але якщо в результаті Другої світової війни нацизм зазнав нищівної поразки і практично зник з офіційної політичної арени, то геноцид, навпаки, прийняв масовий характер, особливо в деяких країнах Азії, Африки та Латинської Америки. Це підтверджується щорічними доповідями Ради Безпеки ООН про результати судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного права. Так, сьогодні все ще не закінчені процеси над винуватцями кривавих подій, що мали місце в 90-ті роки минулого століття на

територіях колишньої Югославії і Руанди. Крім того, Міжнародний кримінальний суд продовжує свої розслідування міжнародних злочинів, значна частина яких пов'язана з геноцидом, в Дарфурі (Судан), Уганді, Демократичній Республіці Конго, Центральноафриканській Республіці. Ще значна кількість повідомлень знаходяться на стадії розгляду.

На жаль, останні події в Україні (Буча, Маріуполь та інші), Ізраїлі (винищення всього живого і масові звірства терористичного руху «хамас») показують, що геноцид як аморальне абсолютне зло не тільки не зжить, але навпаки, набирає оборот і потребує скоординованих зусиль з боку всього людства.

Таким чином, сьогодні, у третьому тисячолітті, геноцид продовжує створювати загрозу загальному миру, безпеці та добробуту. І це в ситуації, коли створена Міжнародна нормативна база про геноцид, діють механізми міжнародного кримінального правосуддя, в боротьбу з цим злочиним залучено більшість країн світу.

Слід також зазначити, що, незважаючи на багатовікову історію геноциду як соціально-культурного явища, юридичний статус злочину він отримав в середині ХХ століття – в Конвенції про попередження злочину геноциду і покарання за нього. З цієї причини в науці проблеми геноциду вивчені недостатньо. А останні події показали гостру затребуваність всебічного дослідження геноциду у всіх площинах зору, в тому числі і у соціально-філософському ракурсі, враховуючи необхідність створення Концепції боротьби з геноцидом як чинником, що створює загрозу Третью світової війни.

Мета дослідження – з'ясувати екзистенційну складову геноциду як соціокультурного явища.

Завдання роботи:

- розглянути сутність терміну «геноцид» у його трансцендентальному заломленні;
- вивчити геноцид в контекстуальній площині соціокультурного явища, що є висхідним до ціннісної проблеми добра і зла;
- виявити можливості недопущення геноциду в його існуванні реалії сучасного суспільства, котра веде до омнециду людства як виду.

Об'єкт дослідження – соціально-філософське розуміння сучасних суспільних відносин, що мають на увазі сутність, зміст і особливості геноциду і його проявів як злочинів проти людства.

Предмет дослідження – соціокультурні екзистенції геноциду.

Теоретико-методологічна база дослідження включає сучасні досягнення теорії пізнання, фундаментальні теоретичні положення філософії, соціології, культурології, що відносяться до проблем дослідження. У роботі застосовані загальнонаукові та частконаукові методи пізнання. Визначальне значення належить загальнонауковому методу пізнання-діалектичному. Також використовувалися логічний, Історичний, індуктивний і дедуктивний методи та екзистенційний метод як основа розуміння сучасного буття людства. Для конкретизації результатів дослідження були залучені системний, феноменологічний і соціокультурний підходи.

Теоретична база роботи орієнтується на дослідження зарубіжних авторів, а саме: Д. М. Аманн, Ч. Х. Андертон, С. Аптел, Г. Арентт, Ю. Бауер, Р. Конквест, Х. Фейн, Н. Х. Б. Йоргенсен, М. Крайн, Л. Купер, Р. Лемкін, А. Оботе-Одора, О. Олаолува, В. Пелла, Н. Рафтаар, А. Р. Рід-Каннінгем, Н. Роуз, Р.М. Скотт, У. Э. Шабас, Г. Стентон, О. Тецуші, А. Д. де Вабр, Р. С. Вістричта інші.

Також необхідно відмітити значний вклад у розумінні проявів геноциду у сучасному суспільстві українських вчених: Ю. Бендерського [1], К. Важної [3], В. Диканя [4], В. Замригі [5], О. Мусієнко [7], П. Ярошевича [8] та інших.

Також відзначимо розгляд геноциду як соціокультурного явища Є.Борінштейном та М. Либо [2].

Результати дослідження. Поява терміну геноцид пов'язано з розвитком соціальної, культурної, цивілізаційної, політичної і правової свідомості людства, а також розвитком гуманітарних цінностей. Тривалий час у формальному і неформальному регулюванні військових дій існували якісь норми. Видатний юрист Гуго Гроцій називав їх «правилами війни» [9]. В той же час ці правила поширювалися лише на еліту. Вбивство в ході бойових дій представників знаті вважалось неприйнятним, але при цьому знищення без суду звичайних людей були нормою.

Також в рамках права ніяк не регулювалися дії щодо людей, які позбавляли їх можливості нормально існувати. Але до початку ХХ століття рівень розвитку міжнародного гуманітарного права поставив проблему права людини на життя. Саме з цим правом і пов'язане розуміння геноциду в сучасній соціально-філософській, політичній і правовій науці, а також у буденній свідомості. Тому з початку ХХ століття формуються умови і соціально-філософська, соціально-культурна, політико-правова база терміну «геноцид».

Сам же термін «геноцид» в науковий обіг ввів польський юрист Р. Лемкін. Він у жовтні 1933 року у виступі на 5-ій конференції з розвитку та уніфікації міжнародного кримінального законодавства закликав Лігу Націй сформуванню Міжнародну конвенцію (комісію) для запобігання військових злочинів і варварства, використовував термін «**геноцид**», котрий було утворено шляхом з'єднання грецького терміна «*genos*» («рід», «плем'я») і латинського терміна «*caedo*» («вбиваю»). Рафаель Лемкін запропонував оголосити злочин «*gentium*» – цілеспрямовані дії, звернені на знищення політичних, етнічних, релігійних або соціальних спільнот.

Р. Лемкін також розділив подібні дії на дві групи:

1. Акт варварства, що виражається в посяганні на життя людей, підриві економічної бази існування конкретної групи осіб;

2. Акт вандалізму, що виражається у винищенні культурних цінностей шляхом:

– насильницької передачі дітей однієї групи людям іншої групи;

– примусового, систематичного і цілеспрямованого вилучення специфічних елементів культури якоїсь групи осіб;

– заборони використовувати рідну мову на побутовому рівні і в особистих відносинах;

– систематичного винищення книг написаних і виданих мовою групи, руйнування храмів, музеїв, шкіл, пам'ятників, культових та інших установ, культурних предметів групи або заборони користуватися культурною спадщиною групи [9].

Судячи з екзистенції розуміння Р. Лемкіним, геноцид проводився владою однієї держави щодо своїх громадян, тому він потребує міжнародного покарання і контролю, так як держава не тільки не захищає людей, але ще і переслідує їх. Як приклади подібної політики держави Р. Лемкін приводив геноцид вірмен, греків, асирійців в Османській імперії, і Політику царської Росії щодо поляків і євреїв.

Зауважу, що ідеї Р. Лемкіна спочатку не знайшли широкого визнання. Пов'язано це було фактом припинення існування після перової світової війни Османської імперії та Російської імперії, тому були втрачені можливі відповідачі. До того, ж у громадській думці Західної Європи і Османська імперія, і Росія були «в'язницями народів», які гнобили не тільки етнічні та релігійні меншини, а й своїх поданих, в тому числі і титульні нації. Важливо і те, що в силу цілого ряду причин після Першої світової війни не відбувся процес над військовими злочинцями, тому теоретичні розробки Р. Лемкіна тоді не знайшли свого застосування.

Тому можна констатувати, що до початку Другої світової війни поняття «геноцид» виникло, але цей найтяжчий злочин у міжнародному праві законодавчо залишився незакріпленим.

Ще більш важливим дослідження і юридичне правозастосування покарання за здійснення геноциду стає в результаті Другої світової війни – знищенням нацистами євреїв, ромів, поляків, слов'ян. Масові вбивства, тяжкість скоєних злочинів просто «волають» до визначення винності тих чи інших держав і конкретних осіб, що визначало необхідність формування поняття провини за злочини проти людства.

Саме тому термін «геноцид» входить в 1945 році в Міжнародний правовий лексикон. На своїй першій сесії 11 грудня 1946 року Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію, присвячену геноциду. Розробка цього документа була ініційована делегацією США, вона розглядалася як закономірне розширення «Декларації прав і свобод людини» яка покладена в основу діяльності ООН.

А в 1948 році ООН в «Конвенції щодо запобігання і покарання злочинів геноциду» у статті II дає офіційне визначення геноциду: «будь-які з наступних дій, здійснюваних з наміром повністю або частково знищити національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку:

- (а) вбивство членів цієї групи;
- (б) нанесення тяжких тілесних або психічних ушкоджень членам такої групи;
- (с) навмисне створення членам групи життєвих умов, які розраховані на повне або часткове знищення групи;
- (д) дії, розраховані на унеможливлення народження дітей в середовищі групи;
- (е) насильницька передача дітей цієї групи іншій групі» [10].

Важливо підкреслити, що з цього часу «геноцид» як поняття пройшов дуже довгий шлях. Сьогодні це не тільки правова, а й соціально-філософська, соціокультурна, соціополітична категорія, тлумачення якої значно розширено. Світова спільнота в ціннісній площині розуміє геноцид і як намічене знищення, щоб знищити групу як відмінну спільність в географічній області. Згідно з сучасними міжнародними правовими нормами, геноцидом виступають не тільки самі вищеназвані дії, а й підбурювання до подібних дій або змова з метою вчинення геноциду; покаранню за ці дії підлягають як відповідальні за Конституцією правителі, так і будь-які інші посадові або приватні особи.

Геноцид як явище фокусується на комплексному знищенні соціальноетнічної групи, повному виключенні її з системи політичних, економічних, соціальних і культурних відносин.

Намір на вчинення акцій геноциду може не простягатися на всю територію країни, а тільки на локальну географічну зону.

Вбивство декількох членів релігійної, національної або етнічної та расової групи з наміром знищити дану групу, може означати геноцид, навіть якщо це вбивство лише ізольований акт.

Проблема, однак, з'являється у зв'язку з тим, як саме довести спрямований на геноцид злочинний намір. Так як особливий намір, як правило, виводиться з фактичних умов, в конкретному випадку може виявитися дуже важко знайти подібні докази.

Одна з ключових труднощів – визначення межі між знищенням економічного і соціального характеру і винищенням за релігійними і етнічними мотивами. Так, наприклад, проти кого було направлено планомірне знищення радянськими органами НКВС польських офіцерів у 1940 році під Хатинню, проти поляків як нації чи проти офіцерів як професійної групи? Документи односторонньої відповіді не дають. Також було в Руанді, де з 1959 по 1963 рік, незважаючи на відчайдушний опір, панівний в країні клас тутсі був знищений пригнобленим, але володіє більшістю народом хуту. Важко відповісти Це була політична чи соціально-економічна боротьба.

Тому, як на мене, необхідно змінити поняття геноциду, доповнивши його. Тобто, вважаю за необхідним сформулювати наступним чином: **Геноцид – це міжнародний злочин, що полягає у діях, які вчиняються з наміром знищити повністю чи частково будь-яку національну, етнічну, расову, релігійну, соціальну чи культурну групу як таку.**

Також треба зазначити, що національне законодавство будь-якої держави може містити аналогічні або дещо відмінні визначення геноциду. Так, ст. 442 Кримінального кодексу України від 05.05.2001 говорить: геноцид – це «діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення будь-якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи шляхом позбавлення життя членів такої групи чи заповідання їм тяжких тілесних ушкоджень, створення для групи життєвих умов, розрахованих на повне чи часткове її фізичне знищення, скорочення дітонродження чи запобігання йому в такій групі або шляхом насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу» [6].

Все це вказує на багатовекторність і складність поняття геноциду. Геноцид неможливо охарактеризувати тільки з одного боку, це виключно складне явище, яке не може мати одного пояснення. Тому розуміння причини геноциду лише національної та / або релігійної роллю однобоко і невірне. Тобто, в конкретних актах геноциду може бути і кілька мотивів, і кілька підстав для визначення групи, яка піддається геноциду. Так, мотивом може бути національна ворожнеча і соціально-економічне протистояння, а акти геноциду були здійснені в 30-х роках в Україні проти українців і проти селян.

Сутнісні прояви геноциду в сучасному суспільстві, які я назвав екзистенціями в силу антагоністичного сприйняття одними культурами (точніше сказати, антикультурами, наприклад

антикультура сучасного російського суспільства або антикультура терористичного руху «хамас») інших культур, предметом посягання обирають комплекс прав людини: на життя, здоров'я, особисту недоторканність, безпеку, духовну та інтелектуальну свободу, етнічну своєрідність, спосіб життя, цінності. Тобто, в сучасних реаліях геноцид проявляється в прагненні зруйнувати фундаментальні права людини, і, перш за все, право на життя, супроводжуючи це бажанням знищити конкретну групу просто через ненависть до кращого рівня життя і ненависті до демократичних цінностей, які є основами екзистенціально якісного буття. В цьому і полягає жажливість сучасного геноциду – його довільний характер, що знищує всі культурні і духовні досягнення як конкретної групи, що зазнала геноциду, так і всього людства.

Для розуміння сучасних екзистенцій геноциду важливо враховувати наступні особливості:

1) геноцид не може «виникнути з нічого», для нього необхідна тривала підготовка з опрацювання суспільства, яке хоча б на рівні підсвідомості має визнати необхідність геноциду. Дане визнання якраз і може привести до активних дій;

2) для ініціатора геноциду достатньо того, що більшість населення буде пасивною під час геноциду. Тим самим щодо населення геноцид має на увазі соціокультурну, соціополітичну пасивність більшості населення, завдяки чому зміцнюється влада ініціатора геноциду. Саме в цьому основна мета геноциду як соціокультурної, соціополітичної дії;

3) активне позитивне сприйняття масових вбивств збільшує прояви геноциду. Кати, відчуваючи ту чи іншу підтримку населення, інтенсифікують кількість вбивств і масові знущання над жертвами;

4) сучасний геноцид є, по своїй суті, соціокультурним явищем та проявом антимультикультуралізму, тому що різниця між культурами, соціальний антагонізм призводять чи можуть призвести до геноциду, заохочують і виправдовують його прояви.

Екзистенції сучасного геноциду як соціокультурного явища позначають відмову у визнанні права на розвиток та існування соціокультурних груп так само, як людиновбивство означає відмову у визнанні права на життя людських істот; подібна відмова у визнанні права на існування тягне непоправні втрати для людства, позбавляючи його соціальних, культурних та інших цінностей, що є значущими для знищуваних людей та людських груп. Можемо позначити, що геноцид у своїй сутнісній основі суперечить моралі як закону і цінностям людства. Саме тому покарання за злочини геноциду не мають терміну давності і є питанням міжнародного права та всесвітнього значення. І саме тому карати морально і економічно (не юридично) необхідно і тих, хто заохочував геноцид своєю бездіяльністю.

Висновки. У сучасну соціальну філософію термін «геноцид» увійшов у другій половині ХХ століття. Поняття «геноцид» в науковий обіг ввів польський юрист Рафаель Лемкін, який розуміє під ним злочини, звернені на знищення політичних, етнічних, релігійних або соціальних спільнот. ООН дещо змінила характеристику геноциду, прибравши соціальні та політичні ознаки зі свого визначення. Щоб термін «геноцид» відповідав сучасним реаліям, я пропоную додати соціальні та культурні ознаки в основу розуміння геноциду. Це дасть можливість для розширення бази відповідальних за прояв і заохочення геноциду.

Геноцид від архаїчної практики в ХХ столітті оформився як системна політика, що має свій об'єкт (групу яку було необхідно знищити) і набір специфічних методів знищення групи.

Трансцендентальне поле геноциду в сучасних реаліях істотно збільшено. Категоричною ознакою можливості проявів геноциду є низька культура населення, поганий рівень життя, моральний нігілізм по відношенню до цінності людського життя.

Загроза геноциду може призвести до омнециду людства в умовах великої кількості зброї, яка може знищити все живе. З моєї точки зору, найбільш вагомим фактором недопущення геноциду та омнециду є максимально жорстка реакція людства на прояви геноциду. Держава, суспільство, соціальна група, конкретна людина повинні розуміти невідворотність покарання за прояви геноциду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бендерський Ю. Кримінально-правова характеристика складів злочинів проти миру і безпеки людства // Економіка України. 2014. № 1. С. 12–15.
2. Борінштейн Є.Р., Либо М.В. Геноцид як соціокультурне явище // Освіта та соціалізація особистості: матеріали XI Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. (Одеса, 20–21 квітня 2023 р.). Одеса: Університет Ушинського, 2023. С. 46–49.
3. Важна К. Сутність геноциду відповідно до чинного міжнародного права та міжнародно-правової практики // Підприємництво, господарство і право. 2017. № 8. С. 193–197.
4. Дикань В.В. Аналіз проблемних аспектів та відповідальність за міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. Вип. 5–6. Харків: УкрДАЗТ, 2013. С. 196–199.
5. Замрига А. Визначення злочину проти безпеки людства (геноциду) в міжнародному кримінальному праві та обов'язок покарання за нього // Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 5. С. 601–606.
6. Кримінальний кодекс України: станом на 12 січ. 2021 р. Харків: Право, 2021. 268 с.
7. Мусієнко О. Український етноцид. Київ: Вид-во «Рада», 1994. 117 с.
8. Ярошевич П.Д. Сутність та причини вчинення злочинів проти миру і безпеки людства // Право України. 2014. № 7. С. 11–13.
9. Hugo Grotius. On the Law of War and Peace. Library of Alexandria, 2009. 246 p.
10. Prevent Genocide International. Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього. URL:<http://www.preventgenocide.org> >. (дата звернення: 07.03.2024).
11. R. Lemkin. Genocide as a Crime Under International Law // The American J. of International Law. 1947. № 41.

REFERENCES

1. Benderskyi Yu. Kryminalno-pravova kharakterystyka skladiv zlochyniv proty myru i bezpeky liudstva [Criminal law characteristics of crimes against the peace and security of mankind Ekonomika Ukrainy]// 2014. № 1. S. 12–15.
2. Borinshtein Ye.R., Lybo M.V. Henotsyd yak sotsiokulturne yavysheche // Osvita ta sotsializatsiia osobystosti: materialy KhI Internet-konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh uchenykh [Genocide as a sociocultural phenomenon // Education and socialization of personality: materials of the 11th Internet conferences of higher education graduates and young scientists]. (Odesa, 20–21 kvitnia 2023 r.). Odesa: Universytet Ushynskoho, 2023. S. 46-49.
3. Vazhna K. Sutnist henotsydu vidpovidno do chynnoho mizhnarodnoho prava ta mizhnarodno-pravovoi praktyky [The essence of genocide according to current international law and international legal practice] // Pidprijemnytstvo, hospodarstvo i pravo. 2017. № 8. S. 193–197.
4. Dykan V.V. Analiz problemnykh aspektiv ta vidpovidalnist za mizhnarodni zlochynty ta zlochynty mizhnarodnoho kharakteru [Analysis of problematic aspects and responsibility for international crimes and crimes of an international nature] // Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti: Zb. nauk. prats. Vyp. 5–6. Kharkiv: UkrDAZT, 2013. S. 196–199.
5. Zamryha A. Vyznachennia zlochyntu proty bezpeky liudstva (henotsydu) v mizhnarodnomu kryminalnomu pravi ta oboviazok pokarannia za noho [Definitions of the crime against the security of humanity (genocide) in international criminal law and the obligation to punish it] // Analitychno-porivnialne pravoznavstvo. 2023. № 5. S. 601–606.
6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: stanom na 12 sich [Criminal Code of Ukraine: as of January 12]. 2021 r. Kharkiv: Pravo, 2021. 268 s.
7. Musiienko O. Ukrainyskyi etnotsyd [Ukrainian ethnocid]: Kyiv. Vyd-vo «Rada», 1994. 117 s.
8. Yaroshevych P.D. Sutnist ta prychyny vchynennia zlochyniv proty myru i bezpeky liudstva [The essence and reasons for committing crimes against the peace and security of mankind] // Pravo Ukrainy. 2014. № 7. S. 11–13.
9. Hugo Grotius[Гуго Гроций]. On the Law of War and Peace. Library of Alexandria, 2009. 246 p.
10. Prevent Genocide International. Konventsiiia pro zapobihannia zlochyntu henotsydu i pokarannia za noho [Convention on the Prevention of the Crime of Genocide and its Punishment] URL: <http://www.preventgenocide.org> >. (data zvernennia: 07.03.2024).
11. R. Lemkin [Р. Лемкін] Genocide as a Crime Under International Law // The American J. of International Law. 1947. № 41.

Kozlenko Pavlo Yukhimovich
Candidate of Philosophical Sciences,
Chairman of the Board
of Public organization “Odessa holocaust Research Center”
10, Sadova str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0009-0000-4660-852X

THE EXISTENCE OF GENOCIDE AS A SOCIOCULTURAL PHENOMENON

One of the crimes against humanity is genocide, which in the global sense is a policy of destroying people only on the basis of belonging to a certain ethnic group. Genocide is not aimed at preventing or punishing a crime, it is a policy and culture of destruction of a group that is homogeneous in its ethnic, social or political composition.

Currently, the study of the problems of genocide is inextricably linked with the study of the place and significance of war and armed conflicts in the history of mankind. The wars of the XX century were more full-scale, exciting not only a significant part of the world community, but also public infrastructure, the economy, and Natural Resources. Along with the expansion of the scale of wars, there is also the problem of the destruction of the population, which is not directly related to armed conflicts, in other words, the problem of genocide.

The most important element in understanding modern genocide is the mechanism of its recognition both by the international community and by individual countries, which is due to the fact that the facts of genocide are not recognized by all countries of the world, and there are still certain differences in the interpretation of genocide as a political phenomenon.

According to the author of the paper, the specifics of the perception of genocide by the world community will be more accurate if the definition of genocide is changed, adding an understanding of the destruction of social and cultural groups to the legal and existential field of research.

***The aim of the study** is to find out the existential component of genocide as a sociocultural phenomenon. **The subject of the study** is the sociocultural existences of genocide. The theoretical and methodological base of the research includes modern achievements of the theory of knowledge, fundamental theoretical provisions of Philosophy, Sociology, and cultural studies related to the problems of research. **The paper uses general scientific and private scientific methods of cognition.** The determining value belongs to the general scientific method of cognition – dialectical. Logical, historical, inductive and deductive methods and the existential method were also used as the basis for understanding the modern existence of humanity. Systematic, phenomenological and sociocultural approaches were used to specify the results of the study.*

***Key words:** genocide, existence, ethnic group, nation, society, culture, sociocultural, values, value orientations, freedom.*